

Neue Pflanzen aus Sokótra, Abdal Kuri und Semhah.

Beschrieben von Dr. Fritz Vierhapper (Wien).

IX.

Heliotropium Riebeckii Schweinfurth et Vierhapper.
Sectio *Heliotropium* (D. C.) Benth. et Hook.*H. undulatum* Balfour fil. in Transact. Roy. Soc. Edinb.
XXXI. p. 188 (1888) p. p. non Vahl, Symb. bot. I. p. 13 (1790).

Annum radice perpendiculari, crassiuscula (vel perenne, suffrutescens?). Rami primarii complures ex caudicis capite orientes. ramos complures iterum ramosos edentes. Axes omnes pilis simplicibus ad basin laxius, ad apicem brevioribus multis immixtis densius hirsutae. Folia petiolata, lamina crassiuscula, lanceolata vel rhomboideo-lanceolata, in margine sub-integra, vix undulatula, obtusa—acutiuscula, infra pilis parvis et longis simplicibus vel in inferioribus basi bulbosis, supra brevibus simplicibus longioribusque saepe e squamae albae longitudinaliter peripherice costatae centro orientibus cinerascenti-hirsuta, mediorum ca. 7—14 mm longa, 2—5 mm lata, imorum maiore, summorum densius hirsutorum minore, omnium sensim attenuata in petiolum plerumque brevioram.

Inflorescentiae abbreviatae, 2—6 florum, subbracteatae, floribus subsessilibus. Calycis phylla lineari-lanceolata, obtusa, extus foliorum summorum modo hirsuta, intus ad apicem tantum subhirsuta, ca. 3.5—4 mm longa, 1 mm lata. Corollae infundibuliformis, citrinae, extus basi excepta puberulo-hirsutae, intus glabrae, 5 mm longae tubus cylindrico-obconicus, circa germen subampliatum, dein (ca. 0.7 mm supra basin) abrupte angustatus rursusque ampliatum et sensim transiens in limbum 2 mm longum, lobis ovatis vel depresso-ovato-rotundatis obtusis, 1.5 mm longis, sinibus angustis, altis plicisque obscuris discretis. Stamina glabra, sessilia vel subsessilia, antherae anguste ovato-lanceolatae, 1.6 mm longae. Germen depresso-hemisphaericum, glabrum; stylus stipite crasso, cylindrico-obconico, 1 mm longo, capitulo conico vel late conico, sparsius vel densius hirsutulo, 1—2 mm longo.

Fructus dilabens in mericarpia 2, brunnescentia, subhemisphaerica, 1.5 mm longa, totidemque lata, glabrescentia—glabra, extus subrugulosa, vix longitudinaliter 2-striata et in medio sulcata, in marginibus lateralibus subalata, intus plana vel subconcaeva, in medio vix vel non unifoveolata.

Sokótra. Tamarid (Schweinfurth), 14. April 1881, Exp. Riebeck Nr. 787. Galonsir (Schweinfurth), 10. April 1881, Exp. Riebeck Nr. 253.

Planta a cl. Paulay lecta corolla (forsan non bene evoluta?) 4.5 mm longa, limbo 1.6 mm longo, lobis 1—1.2 mm longis, basi 1.5 mm latis, plicis inter lobos evidentioribus, antheris e basi ovata sensim acuminatis, 1.2 mm longis, styli stipite 0.3 mm longo, annulo basilari 0.8 mm diametro, mericarpiis 2 mm longis totidemque latis, extus evidentius longitudinaliter 2-striatis (an specifice?) diversa.

Sokótra. Umgebungen von Haulaf im Bereiche des Dünen-sandes (Paulay), 16.—28. Februar 1899. Im Dünen-sande des Strandgebietes bei Gubbet (Räs) Shoob. (Paulay), 8.—12. Jänner 1899. Küstengebiet von Akarbi im Bereiche des Dünen-sandes (Paulay), 30., 31. Jänner 1899.

Lycium Sokotranum Wagner et Vierhapper.

Fruticosum, glaberrimum. Rami lignosi, teretes, cortice dilucide cinerascenti-brunnescente, longitudinaliter rimoso, glaberrimo. Spinæ posterioris anni angulo recto ab axe orientes, lignosæ, ramis concolores, oblonge conicæ, rigidæ, pungentes, glaberrimæ, 4—10 mm longæ, folia 1—3 ferentes. hornotinae non lignosæ longiores et tenuiores, folia plura gerentes. Folia vel in spinis inserta vel ad basin spinarum vel in ramis fasciculata, glaberrima, vix petiolata, lamina crassiuscula, subcarnosa, elliptica, obtusa, integerrima, maximorum 6 mm longa, 3.5 mm lata.

Flores in foliorum fasciculis aut in spinis solitarii. Pedicelli 4—5 mm longi, solitarii. Calycis glabri, oblonge campanulati, 3—3.5 mm longi dentes depresso-ovato-triangularis, sinus obtusis discreti, obtusiusculi, in margine anguste membranaceo ciliatuli, 1 mm breviores, tubus inter dentes ad apicem longitudinaliter 5-costatus. Corollæ glaberrimæ tubus subcylindricus 10-nerviis, 5-angulatus, ad apicem 2—2.5 mm diametro, extus glaberrimus, intus infra filamenta pilosus, 10 mm longus, limbi 6.5 mm ampli lobi patuli, rotundato-oboventi, 2.5 mm longi, sinus acutis discreti, in margine minutissime ciliatuli. Stamina ca. 6 mm supra basin tubi orientia, filamentorum filiformium partibus liberis 5 mm longis in basi glabris vel sicut partes tubo adnatæ subdense ciliatis, antheræ oblonge ovato-ellipsoideæ, apiculatæ, glabræ, 1.8 mm longæ, e tubo subexsertæ. Pistillum glabrum; germen ovoideo-ellipsoideum, 1.5 mm longum; stylus filiformis, 10—11 mm longus; stigma subcapitatum, bilobum, 1 mm diametro. Bacca immatura tantum visa.

Sokótra. Nordfuß des Gâbâl Derafonte bei Haulaf an steinigen Stellen (Paulay), 2. Hälfte Februar 1899.

Withania Adunensis Vierhapper.

Fruticosa, hermaphroditica. Rami teretes, obsolete longitudinaliter sulcati, pilorum stellatorum tomento tenui adpresso dilute olivaceo-brunnescentes. Folia alternantia, lamina ob-

longo-ovata, obtusa, integra, supra pilis stellatis sparsis quasi pulverulenta, obscure viridi, infra pilis eiusdem modi multis, in nervis plurimis cinerascens, 4—8.5 cm longa, 2—3.2 cm lata, petiolo 1.5—2.5 cm longo.

Flores quasi in axillis foliorum 2—6, umbellulas formantes vel solitarii, pedicellis 3.5—5 mm longis. Calycis late campanulati, 4 mm longi, post anthesin valde aucti extus sicut pedicelli ramorum summi modo vestiti, intus glabri tubus obconicus, 2.5—3.5 mm longus, dentes ovato-triangulares, obtusiusculi basi 2 mm lati. Corollae late campanulatae, totaliter 5—6 mm longae, extus calycis modo vestitae, intus glabrae tubus 3.5 mm longus, 1 mm supra basin parum angustatus intusque volvis 5 staminibus oppositis, elliptico-ovalibus, 1.5 mm longis instructus, dein sensim ampliatus, limbi lobi late ovato-rotundati, obtusi, extus revoluti. Staminum glabrorum filamenta filiformia, purpureo-brunnescentia, 2.5 mm longa, antherae basifixae, suborbiculares, flavidae. Pistilli glabri germen 3 mm circa diametro, stylus cylindraco-stipitiiformis, 1.5 mm longus, stigma paene bilobum, subdiscoideum. Bacca globosa, glabra, 7 mm diametro, stylo ca. 3.5 mm longo diu persistente, calyce valde aucto, subcartilagineo, 8 mm longo, 11 mm ca. amplo, dentibus late triangularibus, acutiusculis, 3 mm longis, basi 6 mm latis, sinus obtusiusculis discretis instructo, supra aperto, 8—10 mm diametro, laxe amplexa. Semina reniformia—rotundato-reniformia, subcompressa, glabra, subtuberculata, dilute brunnescentia, 2.5 mm longa, 2 mm lata.

Sokótra, Bergwälder unterhalb des Aduno-Passes im Hagergebirge (Simony), 18. Februar 1899.

Chaenostoma oxypetalum Wagner et Vierhapper.

Annuum (?), ca. 2 dm altum, caulibus, ramis, pedicellis, foliis, sepalorum paginis inferis pilis simplicibus glanduliferis ad 2 mm longis dense viscoso-villosis. Caules teretes, longitudinaliter subsuleati, a medio parum ramosi. Folia alternantia, internodiis multo longiora, lamina subrotundata, grosse lobato-crenata, majorum ca. 10—14 mm longa, petiolo ca. aequilongo.

Flores in caulis et ramorum apice racemos simplices formantes, imi in foliorum minorum, superiores in bractearum lanceolarum axillis orientes, inferiorum pedicellis 10—15 cm longis. Calycis phylla 5 subcuneata, intus glabra, 5 mm longa, ad apicem 1.2 mm lata. Corollae extus pilis brevibus glanduliferis obsitae, intus glabrae, ca. 14 mm longae tubus basi 1 mm amplus, circa germen parum ampliatus dein sensim angustatus sensimque ampliatus, 10 mm longus, labii superioris lobi 2, obliquiuscule ovati, 2 mm longi, 1.5 mm lati, inferiores 3 oblonge elliptici, 3.5 mm longi, 1.2 mm lati. Staminum inclusorum filamenta anguste ligulata, inferiorum 2 5.5 mm supra

basin tubi orientia, 2·5 mm longa, superiora 2 tubo 9 mm supra basin inserta, 1·2 mm longa, illa ad apicem, haec in parte tubo adnata sparse ciliatula. Pistilli glabri germen oblongo-ovoideum, 2·5 mm longum, stylus filiformis, 7 mm longus, apice stigmatigero subclavato. Capsula bivalvis, calyce brevior, valvis brunnescentibus, oblonge ovato-lanceolatis, 5·5 mm longis, longitudinaliter bifidis, sepalis aetis, 6—7 mm longis, superatis. Semina minutissima, oblonge ovoideo-elliptica, tenuissime transverse ruguloso-furcata, purpurascenti-brunnescentia, ca. 0·6 mm longa.

Sokétra. Küstengebiet von Akarhi (Paulay), 30., 31. Jänner 1899.

Lindenbergia Sokotrana Vierhapper.

L. Sinica Balfour fil. in Transact. Roy. Soc. Edinb. XXXI. p. 202 (1888) non Decaisne, Flor. Sin. in Ann. sc. nat. ser. II. 2. p. 253 (1834) (pro *Bowea*) nec. Bentham, Scroph. Ind. p. 22 (1835).

Annua, flaccidiuscula. Radix perpendicularis, tortuosa, simplex. Caules singuli vel pauci e radice capite, simplices vel parum ramosi, erecto-ascendentes vel subprocumbentes, tenues, usque ad 25 cm longi, rami a caulium basi usque ad apicem orientes, his breviores. Axes omnes pilis simplicibus flexuosis, usque 1·5 mm longis, sparsis glanduliferisque permultis, rectis, dimidio fere brevioribus dense patuleque pilosi. Folia (paria internodiis usque 3·5 cm longis a sese remota) lamina plus minus tenui, flaccidiuscula, late-rotundato-ovata, obscure viridi, parte ima excepta crenata vel crenato-lobata, pilis glanduliferis plus minus, imprimis in margine patule pilosa, maximorum 11·5—21·5 mm longa, 9—17·5 mm lata, petiolo ad 12·5 mm longo, caulium modo vestito.

Flores solitariae in unoquoque foliorum superiorum imis conformium parum minorum pari, his aequilongi vel parum longiores, internodiis magnis apicem exactam non formantes, breviter (1—6 mm) pedicellati, pedicellis caulis modo pilosis. Calyx bilabiatus, 4·5 mm longus, extus tota superficie caulis modo vestitus intus in dentibus et in tubi nervis tantum glanduloso-pilosus, tubus late obconico-cupulaeformis, dentes labii superioris 3 e basi 1·5 mm lata ovato-semicircularia, medius marginibus 1·7 mm ca. longis, inferioris 2 triangulari-ovati, 2·2 mm longi. Corolla bilabialis, extus tubi inferiore parte extus intusque glabra excepta sparse, intus imprimis in labio inferiore parte extravolvale glabra excepta densius patule subglanduloso-pilosa, in margine glabra, tota 9·5 mm longa, tubus 3·5 mm longus, labium superius oblongo-ovatum, 5 mm longum, apice 2-lobum, inferius oblongo-obovatum 5·5—6 mm longum, apice 3-lobum, in lorum-basi volva semi-

orbiculari apicem versus convexa, 1·7 mm diametro instructum. Stamina tubo 2·2—2·4 mm supra basin inserta, glabra, filamenta filiformia, superiorum 3, inferiorum 4·5 mm longa, loculi ovaies, flavi, 0·8—1·2 mm longi. Germen sparse minutissimeque glandulosum, ovoideum; stylus filiformis, 4 mm longus; stigma capituliforme, vix crassius. Capsula obverse longo-piriformis, in parte inferiore dilute, in superiore obscurius brunnescens, illic glabra, hic subdense breviterque glanduloso-pilosa, 5—6 mm longa, valvis dorso impressis uninerviis. Semina minutissime rugulosa, 0·7 mm ca. longa.

Sokótra. Gábal Derafonte bei Haulaf (Paulay), 2. Hälfte Februar 1899.

Lindenbergia Kuriensis Vierhapper.

Perennis, suffruticosa, strictiuscula. Rhizoma lignosum, tortuosum, apice irregulariter ramosum. Caules complures, simplices, prostrati vel suberecti, strictiusculi, usque ad 1 dm longi. Folia (paribus internodiis usque 1 cm longis a sese remotis) lamina strictiuscula, rotundato-elliptica vel elliptica, maximorum ca. 10—13 mm longa, 8 mm lata, petiolo usque 4 mm longo. Axium foliorumque indumentum pilis simplicibus parum sparsioribus exceptis ei sp. *L. Sokotrana* aequale.

Flores perpauci, tantum ad apicem caulis in unoquoque foliorum pari solitarii, foliis florigeris (paribus internodiis longis a sese remotis) non nisi magnitudine vix minore diversis breviores. Calyx 6·5 mm longus, dentes labii superioris 3 e basi 1·7 mm lata ovato-triangularis, medius marginibus 2·5 mm longis, inferioris 2 asymmetrice triangulari-ovati, 3·5 mm longi. Corolla totalis 16 mm longa, tubus 6 mm, labium superius 6·5 mm, inferius 10 mm longum, in lorum basi volta oblonge semielliptica, 6 mm longa instructum. Stamina tubo ca. 3—3·5 mm supra basin inserta; filamenta superiorum 7·5, inferiorum 6 mm, loculi 1—2 mm longi. Stylus 8—8·5 mm longus. Fructus seminaeque non visa. Notae ceterae sp. *L. Sokotrana*.

Abdal Kuri. Am Fuße der 40—60 m hohen Nordwände der höchsten Erhebung in beschatteten Gesteinsklüften (Simonj), 20. Jänner 1899.

Lindenbergia Paulayana Vierhapper.

Perennis, suffruticosa, strictiuscula. Caudex lignosus, irregulariter tortuosus et ramosus. Caules hornotini complures, simplices, folia floresque ferentes, erecto-adsidentes vel erecti, strictiusculi, usque ad 13 cm longi. Folia (paribus valde confertis, internodiis usque 6 mm longis a sese remotis, interdum subimbricatis) subsessilia lamina crassiuscula, plus minus late ovato-rotundata, maximorum ca. 4 mm longa, 3—3·5 mm lata. Axes foliaque pilis sim-

plicibus longis crispatis multis praevalentibus pilosa et cinerascens, glanduliferis brevioribus paucioribus immixtis.

Flores multi iam ex ima parte caulium hornotinorum in unoquoque foliorum parisolitarii, foliis florigeris (paribus) sicut ima et summa sterilia valde approximatis, internodiis 5 mm brevioribus et ab illis non nisi maiore latitudine distinctis multo longiores quasi spicam densam formantes. Calyx 4 mm longus, extus pilis glanduliferis eglandulosisque longioribus densissime vestitus, dentes labii superioris 3 e basi 1.5 mm lata depresso- (laterales asymmetric-) ovato-triangularis, medius marginibus 1 mm longis, inferioris 2 subsymmetrice triangulari-ovati, 1.7 mm longi. Corolla totalis 11 mm longa, tubus 4.5 mm, labium superius 3.5 mm, inferius 6 mm longum, in lorum basi volva oblonge semielliptica, 4.5 mm longa instructum. Stamina tuba ca. 1.5 et 2.8 mm supra basin inserta; filamenta superiorum 5, inferiorum 5.5 mm, loculi usque 1.2 mm longi. Stylus 5.5—6 mm longus. Semina usque 1 mm longa. Notis ceteris cum sp. *L. Sokotrana* congruens.

Sokotra, Gâbâl Derafonte bei Haulaf (Paulay), 2. Hälfte Februar 1899.

Ruellia Kurtensis Vierhapper.

Suffruticosa, humilis, ad 1.5 dm alta. Caules ramique primarii lignosi, cortice glabro, dilute flavescens-cinerascente, sulcis longitudinalibus transversisque subareolato; hornotini virides, internodiis longitudinaliter subsulcatis, inferioribus sparsius, superioribus densius breviter puberulis. Folia lamina subcarnosula, ovata vel obovata, vel ovato-vel obovato-rotundata, integra, obscure viridi, juniorum utrinque densissime puberula, demum glabrescente, et densissime cystolithigera, cystolithis bacilliformibus, maximorum 13.5 mm longa, 10 mm lata; petiolus usque ad 7.5 mm longus.

Flores in axillis foliorum superiorum solitarii vel terni dichasia breviter pedicellata formantes. Bracteolae anguste elliptico-subspatulatae subdense et breviter puberulae, virides, pilis longioribus glanduliferis sparsis intermixtis, cystolithigeris, 12—13 mm longae. Calycis phylla anguste lanceolata, acuminata, viridia, extus sicut bracteolae vestita, longissimum 8, brevissimum 6 mm longum. Corollae extas partibus imis summisque exceptis puberulae, intus glabrae, 28—30 mm longae tubi pars inferior anguste cylindrica, 10 mm longa, superior campanulata, 14 mm longa, limbi lobi semiorbiculares, 4.5 mm longi. Stamina glabra; filamenta filiformia, anticorum 9, posteriorum 7 mm longa; antherae lineari-ellipsoideae, anticorum 3, posteriorum 2.5 mm longae; pollinis granula favosa. Discus vix

evolutus. Germen oblongo-ellipsoideum, glabrum, 2 mm longum; stylus filiformis, apice glabro excepto sparse pilosulus, 20 mm longus; stigma 2-lobum, glabrum. Capsula oblonge ellipsoidea, basi parum (2 mm) stipitata, glabra, 10—11 mm longa, ejaculatoribus anguste dentiformibus, acutis, lente arcuatis, ad 2 mm longis. Semina compressa, orbicularia, glabra, 3—3·5 mm diametro, parte media subfuscescente nitidula, marginali submembranacea, dilutiore, 0·4 mm ca. lata circumscripta.

Abdal Kuri. In Gesteinsritzen, sowie zwischen Geröll am nordwestlichen Gehänge des beim Hafen sich erhebenden Gâbâl Saleh (Simony), 18. Jänner 1899. Westfuß des Gâbâl Saleh (Paulay), 17.—21. Jänner 1899.

Ruellia Paulayana Vierhapper.

Suffrutescens. Rami primarii sublignosi, teretiusculi vel subtetragoni, longitudinaliter subplurisulcati, decussato-ramosi, sicut secundarii pilis albis, brevibus, simplicibus strictis, plurimis densissime adpresse albido-canescens. Folia lamina subcarnosa, obovato-rotundata, integra, subtus sicut rami vestita, albido-canescens, supra cystolithigera, pilis eiusdem generis sparsis, in mediano tantum pluribus obscure viridi, ad 13 mm longa, 9—10 mm lata; petiolus ramorum modo vestitus et coloratus, 5—6 mm longus.

Flores in axillis foliorum superiorum solitarii vel bini, quasi brevissime pedicellati. Bracteolae elliptico-spatulatae, 9 mm longae, foliorum modo pilosae. Calycis phylla lanceolata, acuminata, extus sicut foliorum facies inferior albido-canescens, longissimum 6, brevissimum 5 mm longum. Corollae extus parte summa excepta puberulae, intus glabrae, 26—28 mm longae, tubi pars inferior anguste cylindrica, 6 mm longa, superior cylindrico-obconica, 12 mm longa, limbi lobi obovato-rotundati 8 mm longi. Stamina glabra; filamenta filiformia, anteriorum 9, posteriorum 7 mm longa; antherae lineari-ellipsoideae, ca. 2·7 mm longae; pollinis granula favosa. Discus vix evolutus. Germen oblongo-ellipsoideum, glabrum, 2·5 mm longum; stylus filiformis, apice glabro excepto sparse pilosulus, 17—18 mm longus; stigma 2-lobum glabrum. Capsula basi parum (3 mm) stipitata, glabra, 11 mm longa, ejaculatoribus anguste dentiformibus, acutis, sub-S-formiter curvatis, 1·4—1·6 mm longis. Semina compressa, orbicularia, 3·9 mm diametro, parte media utrinque fuscescente et adpresse pilosula, marginali submembranacea, dilutiore, 0·4 mm ca. lata circumscripta.

Sokôtra. Küstengebiet bei Râs Kattanen am Fuße der schroffen Abstürze der Hochfläche (Paulay), 28. Jänner 1899. Auslauf des Wadi Fôlenk (Paulay), 2. Februar 1899.

ZOBODAT - www.zobodat.at

Zoologisch-Botanische
Datenbank/Zoological-Botanical
Database

Digitale Literatur/Digital Literature

Zeitschrift/Journal: [Österreichische](#)

Botanische Zeitschrift = Plant
Systematics and Evolution

Jahr/Year: 1906

Band/Volume: 056

Autor(en)/Author(s): Vierhapper
Friedrich

Artikel/Article: Neue Pflanzen aus
Sokótra, Abdal Kuri und Semhah. 256-

262